

VAARROUTE

Tekst en foto's: Nicole Van Belle, m/s Pieter Gorus

Varen op het Spierekanaal

Tussen België en Frankrijk, de Schelde en de Deûle, vloeit een grensoverschrijdend en lang vergeten kanaal, op Belgisch grondgebied gekend onder de naam Spierekanaal of Canal de l'Espierre (8 km), in Frankrijk aansluitend op het Canal de Roubaix (12 km). Breedte: 18 meter.

De heropening ervan was voorzien voor september 2009 (zie K77 nr 14), maar uiteindelijk werd het begin juni 2011.

Wij besloten om in juli dit kanaal te bevaren.

Aan de Waalse sluis van Hérinnes op de Schelde (VHF 79) vragen we om de sluiswachter van het Spierekanaal te verwittigen van onze komst.

Als de boot zich klaarlegt om zich in de smalle toegang tot het kanaal te begeven, houden opvarende familie en vrienden hun hart vast. "Dit kan niet" "hier komt de boot nooit door".... en toch, wij weten beter, want hier vaarden ooit spitsen door. Het wordt adembenemend stil

aan boord als de boot zachtjes door de engte glijdt, van wat ooit een toegangssluis is geweest. Het landschap dat zich voor ons ontplooit is prachtig. In de schaduw van de hoge bomen, wanen we ons op het Canal du Midi.

Aan de reeds openstaande sluis van Warcoing worden we opgewacht door een vriendelijke jonge sluiswachter, die onze aandacht trekt op de beperkingen van diepgang en doorvaarthoogte. Zeer vlot bedient hij voor ons de ophaalbruggen van Mauroy, Centre, Petit Preu en de recent vernieuwde sluizen van Estaimpuis en Leers-Nord. Aan deze laatste sluis stromen – uit het *Maison du Canal* - nieuwsgierige kijkers toe, een waar ontvangstcomité, dat de versassing nauwlettend in het oog houdt, ons vriendelijk verwelkomt en ons vertelt dat we de eerste "péniche" zijn sedert de opening weken geleden. We worden honderduit ondervraagd, "van waar komen jullie", "waar gaan jullie naartoe" "wonen jullie op de boot", "hoelang blijven jullie".

Uit hun verhalen kunnen we concluderen dat de omwonenden hun kanaal zeer genegen zijn. Zij zien de boten graag komen en nemen de tijd om met de opvarenden een praatje te maken.

We beslissen om aan de goed uitgeruste vlottende steiger boven de sluis van Leers-Nord aan te meren (gratis elektriciteit en water). Een mooi rustig plekje, waar er in het recent geopende *Maison du Canal* altijd wat tafeltjes bezet zijn. Het terras is een pleisterplaats voor wandelaars en fietsers. Een gemeentelijke vuilzak wordt ons bezorgd door Anita, de actieve uitbaatster van het *Maison du Canal*. Op zondagnamiddag is er "ambiance". Een heuse zangeres met orkest brengt er hits uit lang vervlogen tijden. Uit volle borst zingen de aanwezigen mee en al snel wordt er op het terras een dansje geplaatst. Het valt ons op dat, in tegenstelling tot ons, houterige Vlamingen, de Walen en Fransen vrij onmiddellijk in de gepaste stemming komen zodra zij een streepje muziek horen.

Hier op de grens, viert men zowel 21 juli als 14 juillet, met muziek en met moules/frites. De pittoreske charme van de kanaaloevers nodigt uit om te wandelen, te fietsen, te verpozen en te ontspannen. Onderweg is er aandacht voor mijmeringen, poëzie en conditie, onder de respectievelijke vorm van teksten, gedichten en uitgetekende turnoefeningen.

Non à l'Espierre dans le Canal

Voor het venster van een kanaalhuis wordt onze aandacht getrokken door een grote affiche "NON, à l'Espierre dans le Canal". We willen er het fijne van weten. De bejaarde bewoner, Denis, die op deze plek zijn hele leven heeft gewoond, vertelt ons dat hij mede actie voert tegen het feit dat het vervuilde water van Roubaix, via de rivier l'Espierre, ongezuiverd in het kanaal wordt geloosd. Ondertussen werd er reeds een waterzuiveringstation gebouwd, maar bij hevige regenval kan dit niet alle water zuiveren. Hij houdt van "zijn" kanaal en schreef er reeds menig artikel over. Prompt haalt hij oude foto's boven en geeft ons de sites waar we op internet zijn verhalen kunnen lezen. Een begeistert man. Wij krijgen er een rondleiding in zijn woning en tuin bovenop. Vroeger, toen de beroepsvaart hier nog langs kwam, was dit huis zowel winkel als café voor de schippers.

Van Schelde naar Deûle

Zelf hebben wij rechtsomkeer gemaakt in de zwaaihoek van Leers, de eerste op Frans grondgebied, maar doorvaren naar de Deûle kan. Het Canal de Roubaix doorkruist een zeer contrastrijk landschap tussen stad en platteland. Gedurende een testperiode van drie jaar valt de uitbating van het kanaal van Roubaix niet onder de bevoegdheid van VNF, maar wel van Espace Naturel Lille Métropole, afdeling Relais Nature du Canal de la Deûle à l'Escaut. De totale doorvaart van het Franse Canal de Roubaix is gratis, gebeurt in 2 dagen en moet 24u op voorhand aangevraagd worden. Tijdens het wachten op de bruggenwachter van Leers, raken we aan de praat met een oma van 87, op wandel met haar kleinzoon van 3 jaar. Zij dromen er beiden van om eens bootje te varen op het kanaal, waarlangs zij dagelijks wandelen. Ons voorstel om even mee heen en terug te varen tot de zwaaihoek, wordt enthousiast onthaald. Zij praten beiden honderduit en genieten van de aanblik van de omgeving vanop het water. Na amper drie kwartiertjes varen zetten wij hen terug af aan de steiger. Hun dag kan niet meer stuk. Achteraf ontvangen we een dankbare email met als onderwerp "een wondermooie en overheerlijke ervaring voor grootmoeder en kleinzoon". Geluk ligt soms in kleine dingen.

Het nieuwe Roubaix

Roubaix, een textielstad bij uitstek, heeft de laatste jaren een ware metamorfose ondergaan. Op de Grote Markt vind je menig terras en restaurant. In 2 oude fabriekspanden werden shoppingcentra gerealiseerd om U tegen te zeggen, met name L'Usine (85 winkels, 200 merken) en Mc Arthur Glen (70 winkels, 130 merken aan een zacht prijsje). Op de site van het vroegere weefatelier Craye, sedert 1900 gespecialiseerd in het weven van stoffen voor binnenhuisinrichting, kreeg het *Manufacture des Flandres* onderdak, museum en textielatelier. Terwijl het geluid van de weefgetouwen op de achtergrond klinkt, ontdek je hoe van wol en andere vezels draad en uiteindelijk stoffen gemaakt worden. Het voormalig zwembad van Roubaix heet nog steeds "La Piscine" maar herbergt nu het museum van hedendaagse kunst. Een pareltje. Vele elementen van het vroegere zwembad, zoals de kleedhokjes, een streepje

1. Leers: ophaalbrug du Petit Preu
2. Varen in de schaduw van hoge bomen
3. Ambiance op het terras van "La Maison du Canal"

water en de kleurrijke glasramen, werden bewaard of gerestaureerd en geïntegreerd in de nieuwe glazen aanbouw. Naast een vaste collectie, loopt er steeds een tijdelijke tentoonstelling. Zeker bezoeken.

Tijdens de testperiode van 3 jaar zal er uitgemaakt worden of voldoende jachten de weg naar dit kanaal vinden en of de hoge investeringen voor het heropenen van dit vergeten kanaal de moeite hebben gelooft.

Een beetje kanaalgeschiedenis

Het Spierekanaal en aansluitend het Canal de Roubaix werden tussen 1840 en 1843 gegraven, maar pas in 1872 afgewerkt. Het doel van het kanaal was Lille, Roubaix en Tourcoing te voorzien van water en steenkool uit de Borinage voor de stoomketels van de vele textiel fabrieken in deze streek. Tevens werden ook de balen stof via het water aan- en afgevoerd. Het kanaal speelde een belangrijke economische rol, maar tijdens de jaren tachtig van de twintigste eeuw daalde het verkeer op het kanaal. In 1985 werd het gesloten voor de scheepvaart.

Het bleef echter geesten beroeren en beleeft nu een nieuwe jeugd. Na vele acties en onderhandelingen wordt er beslist om het kanaal vanaf 2003 opnieuw bevaarbaar te maken voor de pleziervaart. Als in België alles er klaar voor is, laten de werken op Frans grondgebied op zich wachten. Het is pas een 5-tal jaren later dat met Europese steun ook Frankrijk in actie schiet. Ondertussen is echter het niet bevaren Belgisch Spierekanaal opnieuw gedeeltelijk dichtgeslibd. Uiteindelijk, begin juni 2011, slaagt men erin om via *Blue Links*, een grensoverschrijdend Europees project, het ganse kanaal herbevaarbaar te maken.

Het Kanaal in de Praktijk

Aanvragen van een doorvaart

Het kanaal is open van 1 juni tot 15 oktober. De jachten worden tijdens hun doorvaart begeleid. De aanvraag hiervoor dient minstens 24 uur op voorhand te worden aangevraagd op het nummer **0033/3 20 63 11 39** of via de mail op relaiscanal@enm-lille.fr

Doorvaarturen

Er zijn zes beweegbare bruggen. Om overlast te verminderen, werden volgende uren vastgelegd, ze kunnen zo nodig worden bijgesteld.

- Openingsuren doorgang sluizen: 8 tot 12.30 en 13.30 tot 18uur
- Openingsuren bruggen: 9.30 tot 12.30 en 13.30 tot 16.30uur

Afmetingen van het kanaal

De maximale diepgang is 1.60 meter. In de arm van Tourcoing is de max. diepgang 1m. De max. doorvaarthoogte is 3.60m.

De sluizen zijn op spitsenmaat: lengte 39.40m, breedte 5.10m, diepte 2.20m.

Zwaaizones zijn voorzien aan de samenvloeiing van de Canal de Roubaix/Marque Canalisée, aan de arm van Tourcoing, en aan de zwaaihoek van Leers.

Overnachtingen

Je hebt minstens twee dagen nodig om het kanaal Deule-Schelde te bevaren. De boten kunnen op 5 locaties overnachten. Maximum voor 96 uur. Bief van Marcq-en-Baroeul, bief van Tourcoing, stroomafwaarts van de Pont de la Vigne, stroomopwaarts sluis van Sartel, en op de bief van Leers.

Gratis doorvaart

Tijdens de experimentele periode van 3 jaar moet geen peage betaald worden. Allen daarheen dus :-)

